

Open brief aan de heer Dirk Van Mechelen

Vlaams Minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening
Phoenixgebouw, Koning Albert II-laan 19
1210 Brussel

31/10/2006

Geachte heer Minister,

Na jaren van behelpen mocht de Vlaamse archeologische wereld uiteindelijk horen dat onder uw beleid het Verdrag van Malta in Vlaanderen in een vernieuwd decreet zou vertaald worden. Dat zowel de materie Ruimtelijke Ordening als Onroerend Erfgoed beide uw beleidsdomeinen zijn, en u zelf historicus bent van opleiding, deed de hoop van onze sector groeien.

Vorig werkjaar richtte u een 'Werkgroep Malta' op die de implementatie moest voorbereiden. Dit resultaat - de startnota Malta - werd in breed overleg met diverse betrokken sectoren waaronder ook de toenmalige Afdeling Ruimtelijke Planning, gedurende een tweetal maanden besproken. In dit overleg konden de problemen aangekaart worden en werden verschillende concrete aanbevelingen gedaan.

Het is dan ook spijtig dat we zeer onlangs moesten vaststellen dat in het omvangrijke gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) 'Oppervlakedelfstoffenzone Leem in Zuid-Limburg' archeologie ternauwernood aan bod kwam, ondanks de uitgesproken archeologische potentie van het gebied, ondanks eerdere waarschuwingen van het Forum Vlaamse Archeologie en ondanks onderbouwde bezwaarschriften van een aantal betrokken gemeenten, ingediend in het openbaar onderzoek.

In dit RUP werden geen bindende bepalingen opgenomen die het archeologisch onderzoek preventief kunnen regelen. Archeologie komt ternauwernood aan bod in de toelichtingsnota. Hiermee wordt het archeologisch onderzoek *opnieuw* doorverwezen naar de klassieke procedures van het archeologiedecreet, waarvan ondertussen genoegzaam bekend is dat het ruim onvoldoende werkt, zeker in dit concreet geval.

Het Forum Vlaamse Archeologie beseft wel degelijk dat het herschrijven van een decreet niet gebeurt van vandaag op morgen. Maar anderzijds is het een feit dat de Vlaamse overheid alvast de beslissing kon en kan nemen om de principes van het Verdrag van Malta reeds toe te passen op de 'werven' van de Vlaamse overheid evenals in de planningsprocessen die ze dient te behartigen. Immers, het beleidsinstrumentarium van de ruimtelijke ordening voorziet momenteel reeds in de mogelijkheden om hieraan structureel tegemoet te komen. We verwijzen in dit opzicht ook naar een gelijkaardige discussie omtrent beschermingen, waar u aanspoort creatief gebruik te maken van deze instrumenten om zodoende waardevol erfgoed *de facto* te beschermen in bijvoorbeeld ruimtelijke uitvoeringsplannen (beleidsbrief 2005-2006, p. 75-76).

Terecht rijst meteen de vraag waarom de Vlaamse overheid dezelfde methodiek dan niet toepast om het archeologisch erfgoed uit de nood te helpen in de gewestelijke planningsprocessen. De Vlaamse overheid zou hiermee haar voorbeeldfunctie opnemen. Bovendien zou deze werkwijze nuttige ervaring opleveren die kan aangewend worden bij het uitwerken van het nieuwe decreet, zodat Malta in Vlaanderen op de best mogelijke wijze kan geïmplementeerd worden in het belang van alle sectoren.

De Afdeling Ruimtelijke Planning heeft in dit RUP geen bindende bepalingen opgenomen m.b.t. archeologie. We stellen ons dan ook de vraag naar de rol die de Afdeling Ruimtelijke Planning speelt ten aanzien van de bezorgdheden van de archeologen. Mogen wij van deze afdeling, die bovendien in het overleg van de Klankbordgroep betrokken was en de problemen dan ook geacht wordt te kennen, niet verwachten dat zij een kwalitatieve duurzame ruimtelijke ordening nastreeft, waar aandacht bestaat voor alle sectoren?

En wat te denken over de rol die de adviescommissie VLACORO speelde? Van dergelijke adviesorganen mogen we toch verwachten dat ze met de nodige deskundigheid te werk gaan. Uit het verslag van het openbaar onderzoek (www.vlacoro.be) is echter op te maken dat men weinig oren heeft naar de problemen waarmee de Vlaamse archeologie, net door dergelijke plannen en de tekortkomingen van de huidige sectoriële wetgeving, geconfronteerd wordt. Ondanks het feit dat de bezwaarschriften van de betrokken gemeenten (en zelfs Natuurpunt) inhoudelijk sterk onderbouwd waren, werden ze genegeerd en worden de ondertussen genoegzaam gekende problemen van de archeologische sector bestendigd.

Wij kunnen dan ook alleen maar besluiten dat bij deze beide instanties weinig animo bestaat om deze problemen aan te pakken, laat staan enige interesse in ons historisch patrimonium waarmee de door hun gevoerde praktijk haaks staat op uw intentieverklaringen.

In de weekendkrant van De Standaard (28/10/2006) reageerde uw kabinet dat er nog voldoende tijd en procedures bestaan om archeologisch onderzoek alsnog te plannen. Wij zijn het hier echter niet mee eens. Zoals u weet, worden de archeologen via het archeologiedecreet enkel op de hoogte gebracht van bouwaanvragen die uitgaan van openbare instanties, wat in dit dossier niet het geval is. Wellicht doelt uw kabinet op stedenbouwkundige vergunningen, afgeleverd door het gemeentelijk niveau. Hiermee wordt de problematiek, gecreëerd door een gewestelijk RUP *de facto* doorgeschoven naar het

gemeentelijk niveau. In die redenering wordt inderdaad een grote verantwoordelijkheid gelegd bij de ZOLAD, maar dan moet evenzeer ingezien worden dat de archeologen van geluk mogen spreken dat een aantal gemeenten het initiatief genomen hebben om een lokale archeologische dienst op te richten. In de andere gemeenten waarop dit RUP betrekking heeft, blijven we echter met het archeologiedecreet onvermijdelijk achter het net vissen.

Mijnheer de Minister, wij willen met nadruk aandringen om alsnog structurele maatregelen uit te werken, zodat het rijke archeologische verleden van Zuidoost-Limburg op een degelijke manier kan geregistreerd worden, voorafgaand aan de ontginningen. Het recent uitgebrachte persbericht van ZOLAD (Oudste archeologische site van Vlaanderen ontdekt in Limburgse leem - Archeonet 29/10/2006) herbevestigt nog maar eens de noodzaak van een preventieve archeologische werking in deze regio én de noodzaak tot waakzaamheid van drukkingsgroepen zoals het FVA er één is.

Tevens willen we er nogmaals op aandringen dat de Vlaamse Regering, in afwachting van een vernieuwd archeologiedecreet, de beslissing neemt om de principes van het Verdrag van Malta reeds toe te passen op haar eigen werven en in die planningsprocessen die ze zelf dient te behartigen. Via het beleidsinstrumentarium waarover de ruimtelijke ordening beschikt, kan hier op korte termijn reeds gedeeltelijk aan tegemoet gekomen worden. De Vlaamse overheid zou hiermee haar voorbeeldfunctie invullen en calamiteiten zoals we ze nu helaas steeds meer moeten ervaren, kunnen vermijden.

Mijnheer de Minister, na dit incident moet wel één en ander duidelijk zijn geworden. Toch blijft het Forum Vlaamse Archeologie haar hoop op uw ambtstermijn stellen. U hebt immers een unieke combinatie van bevoegdheden en kan als historicus het belang van ons bodemarchief naar waarde inschatten. Mogen wij hopen dat uw uitvoerende diensten uw beleidsintenties kunnen omzetten in daden.

Met de meeste hoogachting,

Forum Vlaamse Archeologie.

Om onze leden te informeren zal deze brief als een open brief na te lezen zijn op www.vlaamsearcheologie.be